

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก เป็นปัญหาที่พบบันทั่วโลมาเป็นเวลานานแล้ว สำหรับในประเทศไทย ปัญหานี้ นับเป็นปัญหารุนแรงระดับประเทศปัญหาหนึ่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

ในปัจจุบันได้มีการศึกษาวิจัยในด้านต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก ทั้งในประเทศและต่างประเทศมากมาย ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่า คนในสังคมตระหนักถึงความรุนแรง ของปัญหานี้ แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่า จำนวนของเด็กที่ถูกกระทำทารุณยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังจะ เห็นได้จากสถิติที่มีการรวบรวมจากองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 ดัง ตารางที่ 1⁽¹⁾

ตารางที่ 1 จำนวนเด็กถูกทอดทิ้งและเด็กถูกกระทำทารุณ ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 จากองค์กร รัฐบาลและองค์กรเอกชน จำนวน 25 องค์กร (35หน่วยงาน) จำแนกตามปี พ.ศ. (ราย)

ประเภทเด็ก	ปี2533	ปี2534	ปี2535	ปี2536	ปี2537	ปี2538	ปี2539	ปี2540	รวม
เด็กถูกทอดทิ้ง	723	761	685	774	873	712	711	604	5,873
เด็กถูกกระทำทารุณ	61	67	206	188	273	423	538	617	2,193
รวม	784	828	891	962	1,146	1,135	1,249	1,221	8,066

จากตารางที่ 1 เป็นเพียงสถิติของเด็กที่หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กได้รับแจ้ง และเข้าไปทำการช่วยเหลือเท่านั้น ยังคงมีเด็กอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการแจ้งให้ทราบและคงถูก กระทำทารุณต่อไปอย่างไม่รู้ชะตากรรม จากการศึกษาของต่างประเทศกล่าวว่า ปัจจุบัน การทารุณกรรม และการทอดทิ้งเด็กกลายเป็นสาเหตุหลักของการบาดเจ็บและการเสียชีวิตของเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจน ถึงอายุ 5 ปี⁽²⁾

โดยทั่วไป ลักษณะพฤติกรรมและสภาพอารมณ์ของเด็กจะสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งต่างๆ ที่เด็ก ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูมา ดังที่ Ellis (1977)⁽³⁾ และ Rutter (1981)⁽⁴⁾ กล่าวว่า เด็กจะนำกฎเกณฑ์ และแบบแผนต่างๆ ที่ได้เรียนรู้จากการเลี้ยงดูและจากรอบครัวของตน มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือข้อ

ขัดแย้งของตนและครอบครัวในปัจจุบันและอนาคต ไม่ว่าจะกฎเกณฑ์หรือแบบแผนนั้นจะก่อให้เกิดการปรับตัวที่ดีและสามารถแก้ไขปัญหาได้ หรือกระตุ้นให้เกิดปัญหามากขึ้นก็ตาม ดังที่มีงานวิจัยยืนยันว่า เมื่อเด็กที่ถูกกระทำทารุณเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มักจะกระทำทารุณบุตรของตนเองต่อไป และจะเกิดเป็นวัฏจักรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ⁽⁵⁾ จึงกล่าวได้ว่า ความสูญเสียที่เกิดจากปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กนั้นมีมากมาย จนไม่สามารถประเมินได้ และส่งผลกระทบต่อสังคมในระยะยาวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

การทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก มีผลกระทบในทางลบต่อเด็กอย่างมาก โดยเด็กที่ถูกกระทำทารุณมักมีปัญหาทางร่างกาย จิตใจ พฤติกรรม และสติปัญญา ซึ่งระดับความรุนแรงจะมีหลายระดับแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของการทารุณกรรมที่เด็กแต่ละคนได้รับ ผลกระทบต่อเด็กดังกล่าวได้แก่ บาดแผลทางร่างกาย การกระทบกระเทือนทางสมอง ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ปัญหาในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ความรู้สึกถูกหักหลัง ความรู้สึกว่าตนไร้ค่า ความรู้สึกสับสน ความรู้สึกไม่เชื่อใจคนอื่น พัฒนาการต่าง ๆ ล่าช้ากว่าปกติ ความผิดปกติในการเรียนรู้ ตลอดจนกระทั่งการมีพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้ เด็กบางคนอาจรู้สึกว่าการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิดของเขาเอง⁽⁶⁾

Lesla Betha (1999)⁽⁷⁾ ได้ทำการศึกษาระยะยาวในผู้ที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้ที่หนีออกจากบ้าน และผู้ที่ติดสารเสพติด พบว่ามักมีประสบการณ์ถูกกระทำทารุณมาก่อน คนเหล่านี้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และมีความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง ดังนั้น เด็กที่ถูกกระทำทารุณควรได้รับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากประสบการณ์การถูกกระทำทารุณ โดยเร็วที่สุด

ปัญหาของการทารุณกรรมเด็ก ไม่เพียงแต่เกิดผลกระทบโดยตรงต่อเด็กเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อทางลบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย โดยทำให้สังคมเกิดค่าใช้จ่ายสูงขึ้น⁽⁸⁾ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยตรงได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดการสวัสดิภาพเด็ก ค่าใช้จ่ายในการรักษาตัวที่โรงพยาบาลเพื่อรักษาอาการบาดเจ็บต่างๆ ที่เกิดจากการถูกกระทำทารุณ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการป้องกันและคุ้มครองเด็ก การสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การอุปถัมภ์เด็ก บริการหาที่พักให้แก่เด็ก (เช่น บ้านพักฉุกเฉิน) และโครงการบำบัดฟื้นฟูครอบครัว ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยอ้อมที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจระยะยาวของประเทศ อาทิ การจัดการศึกษาพิเศษ การให้บริการสุขภาพจิต การแก้ปัญหาการติดสารเสพติด ปัญหาการตั้งครรภ์ของมารดาที่มีอายุน้อย ปัญหาการพึ่งพิงสวัสดิการของรัฐบาล ปัญหาอุทกภัย ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ รวมทั้งความเสียหายที่เกิดจากการสูญเสียกำลังการผลิต⁽⁹⁾

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีงานวิจัยของ Missouri Children's Trust Fund (1997)⁽¹⁰⁾ ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากปัญหาการทารุณกรรมเด็ก โดยศึกษาอาการของทารกที่เกิดจากการถูกเขย่าตัว (Shaken Baby Syndrome) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการทารุณกรรมเด็ก ในรัฐมิสซูรี

เป็นเวลากว่า 10 ปี พบว่า รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างต่ำ 6.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 32,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อเด็กที่เป็นเหยื่อ 1 คน ค่าใช้จ่ายนี้ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการแพทย์ 4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ค่าใช้จ่ายในการให้บริการครอบครัว 1.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และค่าใช้จ่ายในการให้บริการทางสุขภาพจิต 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดจากปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก มีมูลค่าค่อนข้างสูง ในขณะที่การป้องกันไม่ให้เกิดถูกระงับการทารุณกรรมนั้น นอกจากจะช่วยลดอัตราการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กแล้ว การป้องกันยังทำให้เกิดการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายได้มาก เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการป้องกันไม่ให้เกิดถูกระงับการทารุณกรรมต่ำกว่าค่าใช้จ่ายในการรักษาเด็กที่ถูกระงับการทารุณกรรม

กล่าวโดยสรุปแล้ว สังคมไทยปัจจุบันมีจำนวนเด็กที่ถูกระงับการทารุณกรรมเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่จัดการได้ยาก ต้องอาศัยกลไกการรักษาหลายกลไก แต่ถ้ามีระบบการป้องกันที่ดี ปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กจะสามารถบรรเทาเบาบางลงไปได้ โดยช่วยลดจำนวนเด็กที่ถูกระงับการทารุณกรรมและถูกทอดทิ้ง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ยังไม่มีเก็บรวบรวมหรือประมวลผลของรูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิอย่างชัดเจน เนื่องจากยังไม่หน่วยงานที่เป็นตัวกลางในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว ซึ่งทำให้ไม่ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการป้องกันระดับปฐมภูมิของหน่วยงานต่างๆ และไม่ทราบถึงแนวทางที่ควรดำเนินการในการแก้ไข เพื่อให้การป้องกันระดับปฐมภูมิเกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ที่รับผิดชอบงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กโดยตรง เกี่ยวกับรูปแบบงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิที่เหมาะสม

คำถามของการวิจัย

1. หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กในกรุงเทพมหานคร มีการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิหรือไม่

2. ในกรณีที่หน่วยงานมีการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ หน่วยงานนั้นใช้การป้องกันรูปแบบใด และมีอุปสรรคในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิอะไรบ้าง

3. ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่รับผิดชอบงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กโดยตรง เกี่ยวกับรูปแบบงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย ควรเป็นอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

ไม่มี

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิของหน่วยงานด้านสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ ที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กเฉพาะที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น และเป็นข้อมูลที่ได้จากบุคลากรที่เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กโดยตรงของหน่วยงานนั้น จำนวนทั้งสิ้น 49 คน จาก 26 หน่วยงาน โดยวิธีการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2543

ข้อจำกัดและอุปสรรคในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างอาจไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ผลการวิจัยอาจคลาดเคลื่อนได้
2. กลุ่มตัวอย่างอาจมีความเอนเอียงในการตอบแบบสอบถาม เพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน
3. เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูง มีภารกิจประจำวันที่ต้องรับผิดชอบมากมาย อันเป็นอุปสรรคแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ค่านิยมศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การป้องกันระดับปฐมภูมิ (Primary Prevention)

หมายถึง การป้องกันในระยะที่ยังไม่มีการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กเกิดขึ้น โดยการกำจัดหรือลดสาเหตุที่ทำให้เกิดการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อขยับยั้ง

ไม่ให้เกิดการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กเกิดขึ้น การจัดกิจกรรมการป้องกันในระดับปฐมภูมินั้น มีกลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนทั่วไป ผู้ให้บริการเกี่ยวกับการดูแลเด็ก กลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการแก้ปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

การทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse)

หมายถึง การทำอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยบุคคลซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก ด้วยการทุบตี ทำร้ายโดยวิธีการต่างๆ รวมถึงการกระทำทารุณทางเพศ แม้เพียงชั่วคราวก็ตาม โดยผลกระทบต่อเด็กที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพียงความรุนแรงสาหัสของบาดแผลทางร่างกายเท่านั้น แต่อาจเป็นการสั่งสมจนเป็นอันตรายต่อจิตใจและพัฒนาการที่เหมาะสม โดยพบว่าไม่ได้เกิดจากอุบัติเหตุ

การทอดทิ้งเด็ก (Child Neglect)

หมายถึง การทำอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยบุคคลซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก โดยการละเลยหรือไม่เอาใจใส่ในเรื่องอาหาร เรื่องการจัดหาเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยหรือการรักษาพยาบาลอย่างพอเพียง ตลอดจนเรื่องการให้ความรู้ (เช่น การไม่ให้เด็กเข้าเรียนตามวัย) การอบรมสั่งสอน การไต่ถามทุกข์สุข และการคุ้มครองป้องกันภัยอย่างพอเพียง จนเป็นผลทำให้เด็กต้องมียันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็ก (Child Welfare Agencies)

หมายถึง หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำทารุณและเด็กที่ถูกทอดทิ้งในสังคมไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ได้เห็นสภาพจริงของงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมของงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ
3. เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นฐานของข้อมูล และสามารถเสนอแนะงานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิแก่หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็ก โดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นของรัฐบาล
4. เพื่อให้หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตระหนักถึงความหมายและความสำคัญของการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ

5. เพื่อก่อให้เกิดการประสานงานร่วมมือกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก ในการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิมากขึ้น
6. เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับแนวคิดและรูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร
7. เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก ในการจัดกิจกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิต่อไป

กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

